

УДК 343.37-027.543+(477)

Шишкін Олексій Васильович

*аспірант кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права
Академії праці, соціальних відносин і туризму*

Shyshkin Oleksii

*Postgraduate Student of the
Academy of Labor, Social Relations and Tourism*

ORCID: 0009-0006-2535-9601

DOI: 10.25313/2520-2308-2024-12-10596

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ДОСВІД ПРОТИДІЇ РЕЙДЕРСТВУ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ В УКРАЇНІ

INTERNATIONAL LEGAL EXPERIENCE OF COUNTERING RAIDING: CURRENT ISSUES OF USING EXPERIENCE IN UKRAINE

Анотація. Вступ. У сучасних умовах глобалізації та посилення міжнародних економічних зв'язків проблема рейдерства набула особливої актуальності, впливаючи як на розвиток національних економік, так і на загальну стабільність світового ринку. Неправомірне захоплення підприємств чи їхніх активів завдає значної шкоди суб'єктам господарювання, порушує права інвесторів, підриває довіру до державних інституцій та стримує інвестиційну активність. У зв'язку з цим розробка ефективних механізмів протидії рейдерству стала однією з ключових задач як на національному, так і на міжнародному рівнях.

Мета. Мета статті – аналіз міжнародно-правового досвіду протидії рейдерству, визначення ключових механізмів та інструментів боротьби з цим явищем у розвинених країнах та розробка пропозицій щодо їх адаптації до українських реалій.

Матеріали і методи. У процесі дослідження використовувалися нормативно-правові акти, що регламентують протидію рейдерству у таких країнах, як США, Великобританія та Німеччина, зокрема Williams Act 1968, Companies Act 2006, Закон Німеччини про акціонерні товариства, а також відповідні міжнародні документи, такі як Директива 2004/25/ЄС «Про пропозиції поглинання». Враховувалися офіційні звіти, аналітичні матеріали, судової практика та наукові публікації, присвячені тематиці корпоративного права та захисту прав власників.

Результати, перспективи. Проаналізовані у статті особливості міжнародної протидії рейдерству дозволили дійти наступних проміжних умовиводів:

по-перше здійснено аналіз міжнародного досвіду протидії рейдерству на прикладі США, Великобританії та Німеччини, де ефективні механізми боротьби з рейдерськими атаками базуються на чіткій правовій регламентації корпоративних відносин, прозорості ведення бізнесу та незалежності судової системи. Особливу увагу приділено актуальності впровадження найкращих міжнародних практик в Україні, зокрема вдосконаленню законодавства, створенню спеціалізованих органів контролю, запровадженню сучасних механізмів захисту інформації та забезпеченню прозорості корпоративних процедур.

по-друге запропоновано адаптацію ефективних іноземних підходів для формування стабільного бізнес-середовища, захисту прав власників та залучення іноземних інвестицій в економіку України, серед яких: вдосконалення законодавства шляхом введення чітких правил корпоративного управління та протидії недружнім злиттям; створення або зміцнення спеціалізованих органів із повноваженнями контролювати корпоративні конфлікти; впровадження сучасних механізмів захисту інформації та електронного документообігу для запобігання шахрайству; забезпечення прозорості корпоративних процедур і розширення участі громадськості в моніторингу. Впровадження цих заходів дозволить підвищити рівень правового захисту власників і знизити ризик рейдерства, сприяючи стабільності та розвитку бізнес-середовища в Україні.

Ключові слова: рейдерство, злиття, поглинання, бізнес-середовище, адміністративно-правове регулювання, міжнародний досвід, корпорація.

Summary. Introduction. In the current conditions of globalization and strengthening of international economic ties, the problem of raiding has become particularly relevant, affecting both the development of national economies and the general stability of the world market. The unlawful seizure of enterprises or their assets causes significant damage to business entities, violates the rights of investors, undermines trust in state institutions and inhibits investment activity. In this regard, the development of effective mechanisms to combat raiding has become one of the key tasks at both the national and international levels.

Purpose. The purpose of the article is to analyze the international legal experience of combating raiding, identify key mechanisms and tools for combating this phenomenon in developed countries and develop proposals for their adaptation to Ukrainian realities.

Materials and methods. The research used regulatory and legal acts regulating the fight against raiding in countries such as the USA, the UK and Germany, in particular the Williams Act 1968, the Companies Act 2006, the German Joint Stock Company Act, as well as relevant international documents such as Directive 2004/25/EC «On Takeover Bids». Official reports, analytical materials, case law and scientific publications on the topic of corporate law and the protection of owners' rights were taken into account.

Results, prospects. The features of international counteraction to raiding analyzed in the article allowed us to draw the following intermediate conclusions:

firstly, an analysis of international experience in countering raiding was carried out using the example of the USA, the UK and Germany, where effective mechanisms for combating raider attacks are based on clear legal regulation of corporate relations, transparency of business conduct and independence of the judicial system. Particular attention is paid to the relevance of implementing the best international practices in Ukraine, in particular, improving legislation, creating specialized control bodies, introducing modern mechanisms for information protection and ensuring transparency of corporate procedures.

secondly, the adaptation of effective foreign approaches to form a stable business environment, protecting the rights of owners and attracting foreign investment to the economy of Ukraine is proposed, including: improving legislation by introducing clear rules for corporate governance and counteracting hostile mergers; creating or strengthening specialized bodies with the authority to control corporate conflicts; introducing modern mechanisms for information protection and electronic document flow to prevent fraud; ensuring transparency of corporate procedures and expanding public participation in monitoring. The implementation of these measures will increase the level of legal protection of owners and reduce the risk of raiding, contributing to the stability and development of the business environment in Ukraine.

Key words: raiding, mergers, takeovers, business environment, administrative and legal regulation, international experience, corporation.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації та інтеграції світових економічних процесів проблема рейдерства набула особливого значення як у національному, так і в міжнародному контексті. Неправомірне захоплення підприємств чи їхніх активів завдає значної шкоди як окремим суб'єктам господарювання, так і економіці держав загалом. На фоні посилення інвестиційних зв'язків між країнами протидія рейдерству є необхідною умовою для забезпечення стабільності господарського обігу та захисту прав інвесторів.

У розвинених країнах світу, таких як США, Великобританія, Німеччина та інші, напрацьовано ефективні механізми протидії рейдерським атакам, які базуються на чіткій правовій регламентації корпоративних відносин, прозорості ведення бізнесу, а також на незалежності судової системи.

В Україні проблема рейдерства залишається надзвичайно актуальною, незважаючи на впровадження реформ у сфері права, удосконалення системи державної реєстрації та антикорупційних заходів. Масштаби цього явища не лише підривають довіру до державних інституцій, а й стримують надходження іноземних інвестицій. Водночас міжнародний досвід свідчить, що ефективні правові механізми та державна політика можуть значно обмежити ризики рейдерства, створюючи стабільне середовище для бізнесу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Питання протидії рейдерству досліджувалося в працях як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. Серед них варто відзначити праці Ю. Хатнюка, М. Колеснік, О. Дмитрієвої, а також дослідження міжнародних авторів, які акцентують увагу на правових та організаційних аспектах боротьби з рейдерством. Незважаючи на наявність значної кількості наукових робіт, потребує подальшого вивчення саме міжнародно-правовий досвід боротьби з рейдерством та можливості його імплементації у вітчизняне законодавство.

Метою дослідження — є аналіз міжнародно-правового досвіду протидії рейдерству, визначення ключових механізмів та інструментів боротьби з цим явищем у розвинених країнах та розробка пропозицій щодо їх адаптації до українських реалій.

Виклад основного матеріалу. Варто зазначити, що в економічно розвинених капіталістичних країнах сформувалася ефективна система захисту від рейдерства, яка включає такі складові: — державний (правовий) захист від недружніх захоплень; — корпоративний (організаційний) захист від рейдерських атак. Як явище, рейдерство виникло у США, тому доцільно аналізувати законодавчі механізми протидії на прикладі антирейдерського закону Вільямса, ухваленого у 1968 році (англ. Williams Act) [1].

Цей федеральний закон регулює вимоги до відкритих тендерних пропозицій (*tender offers*),

спрямованих на поглинання публічних компаній. Варто зауважити, що в США рейдерські захоплення відбуваються відкрито, через офіційну пропозицію підприємству-«жертві» щодо його придбання. При цьому ціна, запропонована за акції, зазвичай перевищує середньоринкову вартість на момент такої пропозиції, що демонструє високий рівень поваги до законодавства [1].

У США захисні дії від рейдерства поділяються на два основні види:

- 1) Превентивні заходи (застосовуються до моменту отримання пропозиції про поглинання): запровадження вимоги щодо справедливої ціни; необхідність кваліфікованої більшості для схвалення поглинання; створення ради директорів із частковим щорічним оновленням складу; встановлення умов щодо спеціальних класів акцій; кумулятивне голосування за певних умов; використання тактики «отруйних пігулок» (*poison pills*).
- 2) Тактичні заходи (використовуються після отримання пропозиції про поглинання): звинувачення ініціатора поглинання в порушенні законодавства та подання позову; реструктуризація активів; реструктуризація пасивів; застосування «стоп-згоди» (*standstill agreement*); цільовий викуп акцій у поглиначу; впровадження «компенсаційних парашутів» для керівництва; використання захисту «Пек Мен» (*Pac-Man defense*); залучення «білого лицаря» (*white knight*), який виступає альтернативним покупцем. Такі заходи дозволяють компаніям захищатися як на етапі запобігання потенційним поглинанням, так і під час активного протистояння агресивному захопленню [2, с. 43].

Такий механізм здійснення поглинань неможливий у застосуванні в Україні, тому що існує прогресивність ворожих поглинань, які мають особисті інтереси та цілі. А якщо застосувати досвід США у регулюванні корпоративних відносин, це зміцнило конкурентоспроможність підприємств у державі [3, с. 89].

У випадках порушення закону застосовуються жорсткі санкції. Зокрема, в США розслідування кримінальних справ, пов'язаних з рейдерством здійснюється в рамках взаємодії Міністерства юстиції США і спеціальних агентів ФБР. Така модель змушує рейдера діяти в рамках законодавства, використовуючи ринкові механізми недружнього поглинання.

Колесник М. А. підкреслює, що у Великобританії за останні 25 років кількість випадків рейдерських захоплень і перерозподілу власності зростала незначно. Це пояснюється наявністю стійких інституційних і соціальних бар'єрів, які ефективно запобігали незаконному перерозподілу власності [4, с. 15]. З огляду на це, необхідно звернути увагу та здійснити аналіз найважливішого законодавчого акту Великобританії у даній сфері, а саме Companies Act 2006. Структурний зміст даного законодавчого акту включає в себе такі документи, що регламентують процедуру поглинання («takeover») «підпри-

ємства-мети»: — «угода акціонерів» (*Shareholders Agreement*); — «угода купівлі-продажу» (*Sale and Purchase Agreement*) [5].

У Великобританії процедура злиття компаній має бути оформлена у письмовому документі, який повинен містити наступну інформацію:

- назва компанії;
- дані про структурний склад її акцій;
- умови перерозподілу власності після завершення процесу злиття та поглинання;
- положення щодо подальшого розподілу відповідальності та прибутку між компаніями;
- запропонована ціна для компанії, що поглинається.

Такий підхід забезпечує прозорість процесу та дотримання законодавчих норм [5].

Зважаючи на суттєві відмінності між правовими системами таких країн, як США, Великобританія та Австралія, і Україною, доцільно, на нашу думку, приділити увагу також стану протидії рейдерству в країнах Європейського Союзу, які належать до романо-германської правової сім'ї. Серед них варто виділити Німеччину, Францію, Австрію та Італію. Аналіз досвіду цих країн може стати корисним для розробки та вдосконалення механізмів протидії рейдерству в Україні, враховуючи подібність правових систем.

Варто звернути увагу на Директиву Європарламенту 2004/25/ЄС, яка виявилася результатом багаторічних дебатів по досягненню консенсусу щодо врегулювання недружніх злиттів та поглинань.

Цей правовий акт передбачає два ключові положення:

- запровадження інституту публічних пропозицій як основного інструменту здійснення злиття і поглинання;
- зобов'язання кожної держави-члена ЄС створити спеціальний орган, відповідальний за нагляд за дотриманням положень цієї Директиви. Такі вимоги спрямовані на забезпечення прозорості процесів злиття і поглинання та уніфікацію правил у межах Європейського Союзу [6].

Дана директива встановлює цілий ряд вимог, дотримання яких при недружньому злитті чи поглинанні дає змогу врахувати інтереси міноритарних акціонерів. Наприклад, ускладнена процедура реалізації права вимоги продажу міноритарного пакету акцій, встановлення мінімальної ціни, за яку такий пакет може бути викуплений тощо [7, с. 272].

Слід також відзначити, що у корпоративному законодавстві Німеччини чітко визначені механізми недружнього поглинання, вимоги та обмеження, пов'язані з цим процесом. У 1995 р. у Німеччині було розроблено добровільний Кодекс про ворожі поглинання, у якому зазначалось, що перш ніж компанія-агресор зробить пропозицію про купку акцій, вона повинна завчасно попередити про свої наміри компанію-мету, Німецьку біржу. При цьому пропозиція про купку акцій публікується в газеті федераль-

ного масштабу. Акціонери компанії повинні мати не менш ніж 28 днів для прийняття рішення про продаж своїх акцій за справедливою ціною [8, с. 3].

Хоча дотримання цього Кодексу спочатку мало добровільний характер, у 1998 році Німецька біржа зробила виконання його положень обов'язковою умовою для включення підприємств до основних німецьких фондових індексів. Попри це, система має кілька недоліків:

- відсутність обов'язковості дотримання Кодексу для всіх компаній, які не прагнуть входити до основних індексів;
- обмежений набір інструментів для державних агенцій, що ускладнює боротьбу з рейдерством;
- брак механізмів моніторингу змін у виконавчому органі компанії, що може бути різновидом рейдерської атаки. Ці слабкі сторони створюють прогалини у протидії рейдерству та вимагають удосконалення як на рівні державного регулювання, так і корпоративної політики [9, с. 30].

Таким чином, результатом роботи стала поява у різних розвинених країнах так званих кодексів корпоративного управління — зводів добровільно прийнятих стандартів і внутрішніх норм, що встановлюють і регулюють порядок корпоративних відносин [8, с. 3]. Правовий статус кодексів корпоративного управління в різних країнах неоднаковий. В одних країнах Кодекс є частиною обов'язкових умов, яких компанії мають дотримуватися, щоб їх цінні папери оберталися на біржі, в інших — документом, що має рекомендаційний характер і не пов'язаний з будь-якими обов'язковими вимогами [10, с. 44].

Крім Кодексу корпоративного управління в розвинених країнах існують інші методи захисту підприємств від ворожих поглинань, більшість з яких прописані в корпоративному законодавстві країни.

Наприклад, у Великобританії було створено Комісію з питань добросовісної конкуренції в підприємницькій діяльності, завданням якої є відстеження всієї інформації про злиття та поглинання підприємств [11, с. 57]. Однак законодавством Великобританії не передбачено обов'язку підприємств інформувати цю Комісію про факт злиття чи його планування, а ресурси Комісії нажалі не дають їй можливості здійснювати тотальний моніторинг всіх фактів поглинання та злиття у країні. Мінусом цієї системи є неможливість ефективного моніторингу всього масиву правочинів у сфері злиття та поглинання.

Чинним законодавством Великобританії передбачено, що Комісія з питань добросовісної конкуренції в підприємницькій діяльності зобов'язана відстежувати інформацію про плановане злиття і поглинання. Проте на практиці більшість компаній вважають за краще добровільно інформувати цю організацію про майбутнє злиття чи поглинання. Схвалення операції захищає компанії від можливого застосування до них санкцій Комісії з питань конкуренції.

А регулювання самих процесів злиттів і поглинань здійснюється за допомогою Кодексу злиттів і поглинань, який має рекомендаційний характер [8, с. 3].

Слід підкреслити, що одним із ефективних способів боротьби з рейдерством у провідних країнах світу є впровадження регулювання облікової системи ринку корпоративних цінних паперів. У багатьох розвинених країнах документарна форма цінних паперів поступово змінюється на бездокументарну, оскільки остання дозволяє прискорити, спростити та здешевити операції з паперами, а також підвищує захист прав власників від можливих махінацій. Запровадження чітких і прозорих правил для бездокументарного обігу цінних паперів у депозитарній системі унеможливорює появу «подвійних реєстрів», оскільки централізований депозитарій є єдиним органом, який веде та контролює реєстр власників іменних цінних паперів. Особливу увагу при цьому приділяють механізмам захисту інформації в системі депозитарного обліку, а також обов'язковому використанню електронного документообігу та електронного цифрового підпису [12, с. 313].

Берлач Ю.А. наголошує, що адміністративно-правове забезпечення протидії рейдерству в зарубіжних країнах відзначається високою ефективністю. Це забезпечується наявністю розвинутої законодавчої бази (зокрема, Williams Act 1968, Companies Act 2006, Australian Securities and Investments Commission Act 2001, Директива 2004/25/ЕС тощо), яка регулює процеси недружніх злиттів і поглинань, а також визначає повноваження спеціальних державних органів у цій сфері. Діяльність цих органів спрямована на забезпечення максимальної прозорості недружніх злиттів і поглинань, дотримання законодавства та застосування заходів юридичної відповідальності (наприклад, у Великій Британії, США, ЄС). Зазначено доцільність впровадження позитивного досвіду Ради з корпоративних поглинань Австралії, яка здійснює моніторинг дотримання законодавства, а також сприяє правовому вирішенню можливих спорів між сторонами конфлікту [13, с. 8]. Тож адміністративно-правове забезпечення протидії рейдерству в зарубіжних країнах — є ефективним завдяки розвиненій законодавчій базі та діяльності спеціалізованих органів, які забезпечують прозорість процесів недружніх злиттів і поглинань. Особливо цінним є досвід Австралії, де Рада з корпоративних поглинань здійснює контроль за дотриманням законодавства і сприяє вирішенню спорів між сторонами.

Висновки. Міжнародний досвід протидії рейдерству, зокрема практики США, Великобританії та Німеччини, демонструє високу ефективність завдяки системному підходу до регулювання корпоративних відносин та інтеграції механізмів юридичного захисту прав власників. У цих країнах існує розвинене законодавство, яке чітко регулює процеси недружніх злиттів і поглинань, встановлює прозорі правила гри

для учасників ринку та передбачає відповідальність за їх порушення. Досвід США підтверджує важливість забезпечення прозорості та публічності корпоративних транзакцій через спеціалізоване законодавство, як-от Williams Act. Британський підхід наголошує на ролі спеціалізованих органів, таких як Панель з питань злиттів і поглинань, яка здійснює контроль та надає юридичні гарантії захисту прав власників. У Німеччині акцент робиться на суворих вимогах до розкриття інформації та участі незалежних експертів у врегулюванні корпоративних конфліктів. Для України, яка стикається з проблемою рейдерства, доцільно використовувати міжнародний досвід, адаптуючи

його до місцевих умов. Це передбачає: вдосконалення законодавства шляхом введення чітких правил корпоративного управління та протидії недружнім злиттям; створення або зміцнення спеціалізованих органів із повноваженнями контролювати корпоративні конфлікти; впровадження сучасних механізмів захисту інформації та електронного документообігу для запобігання шахрайству; забезпечення прозорості корпоративних процедур і розширення участі громадськості в моніторингу. Впровадження цих заходів дозволить підвищити рівень правового захисту власників і знизити ризик рейдерства, сприяючи стабільності та розвитку бізнес-середовища в Україні.

Література

1. Williams Act 1968. URL: <http://vlex.com/vid/williams-act-51575487> (дата звернення: 18.12.2024).
2. Беліков О. Рейдерство в Україні — реалії сьогодення. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2638>; <http://vlex.com/vid/williams-act-51575487> (дата звернення: 18.12.2024).
3. Туркот О. А. Удосконалення Закону України «Про акціонерні товариства» як основа протидії порушенню прав акціонерів. *Університетські наукові записки*. 2013. № 3 (47). С. 87–92.
4. Колесник М. А. Зарубіжний досвід протидії рейдерству та можливості його використання в Україні. *Право і Безпека*. 2010. № 5 (37). С. 11–16.
5. Закон про компанії (Акт про компанію). Парламент Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії від 08.11.2006. URL: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/contents> (дата звернення: 18.12.2024).
6. Directive 2004/25/EC of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 on takeover bids. URL: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:142:0012:0023:EN:PDF> (дата звернення: 18.12.2024).
7. Журавель В. П. Протидія рейдерству: практ. посібник для керівників бізнес-структур з організації захисту від рейдерських атак та недружніх поглинань. Європейський ун-т. Київ : Видавництво Європейського ун-ту, 2009. 414 с.
8. Таращанська О. Б. Державна протидія рейдерству в корпоративному секторі економіки України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2010. № 2. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej12/txts/10tobseu.pdf> (дата звернення: 18.12.2024).
9. Денисов А. І. Протидія рейдерству: використання іноземного досвіду з протидії агресивному поглинанню. *Розвиток підприємництва в Україні: безпека здійснення господарської діяльності: зб. наук. пр. за підсумками круглого столу*. 14 груд. 2018 р. Харків. Право, 2018. С. 29–31 URL: <https://ndipzir.org.ua/conference/2018/12/14/RozvytokPidprVUkr18-7.pdf> (дата звернення: 18.12.2024).
10. Корпоративне управління : навч. посіб. за ред. Д. Задихайло, О. Кібенко, Г. Назарова. Харків : Фоліо, 2003. 687 с.
11. Аналітична довідка: матеріали Комітетських слухань Верховної Ради України «Шляхи подолання рейдерства: удосконалення законодавства та посилення реагування правоохоронних органів на протиправні дії його організаторів і виконавців». Київ : Міжвідом. наук.-дослід. центр з пробл. боротьби з організованою злочинністю при РНБО, 2008. 127 с.
12. Фомічов К. С. Актуальні проблеми боротьби з рейдерством в Україні. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2014. № 4. С. 312–318. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2014_4_43. (дата звернення: 18.12.2024).
13. Берлач, Ю. А. Адміністративно-правове забезпечення протидії рейдерству в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2014. 20 с. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullweb&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%91%D0%B5%D1%80%D0%BB%D0%B0%D1%87%20%D0%AE\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullweb&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%91%D0%B5%D1%80%D0%BB%D0%B0%D1%87%20%D0%AE$) (дата звернення: 18.12.2024).

References

1. Williams Act 1968. URL: <http://vlex.com/vid/williams-act-51575487>.
2. Belikov O. Raiding in Ukraine — current realities. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2638>.
3. Turkot O. A. Improvement of the Law of Ukraine “On Joint-Stock Companies” as a basis for combating the violation of shareholders’ rights. *University Scientific Notes*. 2013. No. 3 (47). P. 87–92.
4. Kolesnyk M. A. Foreign experience in combating raiding and the possibility of its use in Ukraine. *Law and Security*. 2010. No. 5 (37). P. 11–16.

5. Companies Act (Company / Parliament of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland dated 08.11.2006. URL: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/contents>.
6. Directive 2004/25/EC of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 on takeover bids. URL: <http://eu-rlx.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:142:0012:0023>; EN: PDF.
7. Zhuravel V. P. Counteracting raiding: a practical guide for business managers on organizing protection against raider attacks and hostile takeovers. European University. Kyiv: Publishing House of the European University, 2009. 414 p.
8. Tarashchanska O. B. State counteracting raiding in the corporate sector of the economy of Ukraine. *Public administration: improvement and development*. 2010. No. 2. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej12/txts/10tobseu.pdf>.
9. Denisov A. I. Counteracting raiding: using foreign experience in countering aggressive takeovers. *Development of entrepreneurship in Ukraine: security of economic activity: collection of scientific papers following the round table*. December 14, 2018. Kharkiv. Law, 2018. pp. 29–31 URL: <https://ndipzir.org.ua/conference/2018/12/14/RozvytokPidprVUkr18-7.pdf>.
10. Corporate management: a textbook, edited by D. Zadykhaylo, O. Kibenko, G. Nazarova. Kharkiv. Folio, 2003. 687 p.
11. Analytical reference: Materials of the Committee hearings of the Verkhovna Rada of Ukraine “Ways of overcoming raiding: improving legislation and strengthening the response of law enforcement agencies to illegal actions of its organizers and executors”. Kyiv: Interdepartmental Scientific Research Center on the Problems of Combating Organized Crime under the National Security and Defense Council, 2008. 127 p.
12. Fomichev K. S. Current problems of combating raiding in Ukraine. *Scientific Bulletin of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*. 2014. No. 4. P. 312–318. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2014_4_43.
13. Berlach, Yu. A. Administrative and legal support for combating raiding in Ukraine: author’s abstract. dissertation ... candidate of law: 12.00.07. Kyiv. Taras Shevchenko National University. Kyiv, 2014. 20 pp. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=full-webr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%91%D0%B5%-D1%80%D0%BB%D0%B0%D1%87%20%D0%AE\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=full-webr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%91%D0%B5%-D1%80%D0%BB%D0%B0%D1%87%20%D0%AE$).